

Tietoa kuurosokeustyön eri alueilta

Pohjoismaiset kuurosokeuden ja kuurosokeustyön asiantuntijat ovat kirjoittaneet kirjoja kuurosokeuden eri alueilta. Työn alkuunpanija on ollut NUD, Kuurosokeiden henkilöstön pohjoismainen koulutuskeskus Tanskassa.

Kirjaset sopivat oppikirjoiksi alan opiskelijoille sekä tietolähteeksi kuurosokeuden parissa työskenteleville. Koko sarja on noin 20 kirjaa. Suomen kielellä ovat valmiina seuraavat kirjat:

OSTOKSET JA TILAUKSET OHEISELLA LOMAKKEELLA
Osoitteemme: Suomen Kuurosokeat ry Mäkelänkatu 52A 00510 HKI

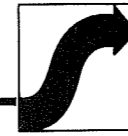
☐ M. Vester	:Fysioterapia
☐ L. Hyvärinen	:Silmät ja näkeminen
☐ Hallan-Hauge	:Musiikki-ääni-liike
☐ I. Rodbroe	:Kuulokojeet kuurosokeiden kuntoutuksessa
☐ K. Vilhelmsen	:Aihepiireittäin työskentely kuurosokeiden opetuksessa
☐ S. Gronlie	:Hoitolaitos toimivana työyhteisönä
☐ B. Eriksen	:Omatunto-vamma?
☐ Arno-Janborg-	
☐ Thommessen	:Syntymästä asti kuurosokeiden lasten ja nuorten ruokailuongelma
☐ R. Kinney	:Olen kuurosokea
☐ J. Ahola	:»Kuurosokealla on puheenvuoro»
☐ Video	:Käsi kädessä elämän läpi

NIMI: _____

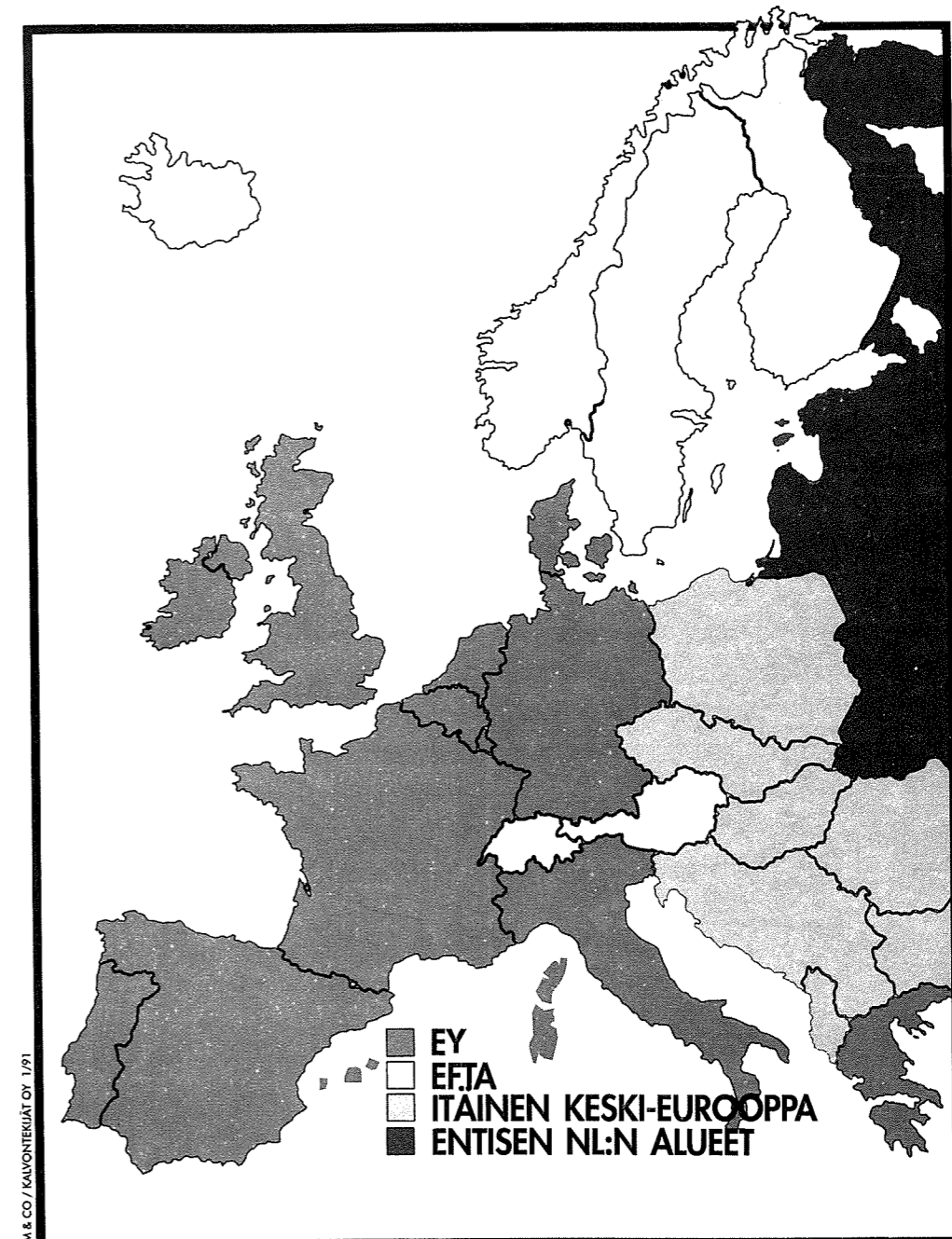
OSOITE: _____

TUNTOSARVI

Selkolehti

toukokuu 5/1992

TUNTOSARVI

Toukokuu n:o 5/1992
18. vuosikerta

Julkaisija

Suomen Kuurosokeat ry
Ilmestyy 11 kertaa vuodessa
iso- ja pistekirjoituksella
sekä video- ja äänikasettina.

Päätoimittaja

Leena Turunen

Toimittaja

Raili Karisaari

Toimitus, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Mäkelänkatu 52 A
00510 Helsinki
Puhelin: 90-39604 674
Tekstipuhelin: 90-39604 677

Tilaushinta

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 150 mk/12 kk

Sisällys

RAY jakoi	2
Suomi mukana	3
Elämä jatkuu	5
NUD kouluttaa	6
Kommelluksia	7
Kysy lääkäriltä	8
Ennätykset voi rikkoa	9
Valkoinen keppi	10
Tietokoneiden aika	11
Terveiset laivalta	12
Näkökentältä	13
Nuoruusmuisto	15
Tietoa kuurosokeus	16

Seuraava lehti ilmestyy 25.6.1992

RAY jakoi avustuksia

Raha-automaattiyhdistys (RAY) piti kevätkokouksensa 14. huhtikuuta. Kokous oli RAY:n pääkonttorissa Espoossa. Mukana oli 79 jäsenyhdistyksen edustajaa. Olin mukana edustamassa Suomen Kuurosokeat ry:tä. Kokouksessa käsiteltiin tavallisen kevätkokouksen asiat, toimintakertomus ja tilinpäätös.

Viime vuonna RAY jakoi avustuksia yhteensä 1076 miljoonaa markkaa. Vanhusten huolto sai eniten rahaa. Avustuksia saivat myös: kansanterveystyö, invalidihuolto, lomatoiminta, aistivammaistyö, lastensuojelu, päihdehuolto, nuorisokasvatus ja pelastuspalvelu. Suomen Kuurosokeat ry. sai viime vuonna avustusta 4,9 miljoonaa markkaa.

RAY saa rahaa raha-automaattipeleistä (pajatso-pelit), ajanviette- ja musiikkiautomaateista sekä kasinopeleistä. Viime joulukuussa RAY avasi Helsingissä Suomen ensimmäisen pelikasinon — Casino RAY:n. Kasinossa voi pelata rulettia ja korttipelejä. Siellä on myös erilaisia automaattipelejä.

Kaija Salekari

Suomi mukana Euroopan kehityksessä

Suomi on päättänyt liittyä Euroopan yhteisöön eli EY:öön. Hakemus jäseneksi liittymisestä jätettiin maaliskuun lopussa.

Monet pitävät EY:öön liittymistä hyvänä asiana, mutta eivät kaikki. Monet ihmiset vastustavat liittymistä. Miksi?

Mikä tuo outo ja pelottava EY oikein on?

Euroopan yhteisö eli EY on valtioiden muodostama liitto. Se on perustettu 1957. Tällä hetkellä siihen kuuluu 12 Länsi-Euroopan maata. Tanska on EY:ssä toistaiseksi ainoa pohjoismaa. Ruotsi on jättänyt myös jäsenhakemuksen.

EY:n tarkoitus on lisätä jäsenvaltioiden yhteistyötä, pyrkiä yhteisiin tavoitteisiin.

EY haluaa mm. poistaa kaupan käyntiin liittyvät esteet. Tullit, viisumit ja passit poistuvat. Työvoima voi vapaasti mennä sinne, missä on työtä.

YTY ry=Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys.

EY-komissioon kuuluu 17 edustajaa. Komissio valmistelee ehdotukset ja päätökset ministerineuvostolle. Komissio myös toteuttaa asiat, jotka ministerineuvosto päättää.

Komissio tekee laki-aloitteita. Niiden valmisteluun osallistuvat myös jäsenmaiden asiantuntijat.

EY-parlamenttiin kuuluu 518 edustajaa. Riippuu maiden asukasluvusta, montako edustajaa jäsenmaat saavat parlamenttiin. Parlamentti valitaan viiden vuoden välein. Parlamentin työ on samanlaista, kuin esimerkiksi Suomen eduskunnassa.

EY:n huippukokouksessa koontuvat EY-valtioiden päämiehet. Huippukokous pidetään vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Kokouksen puheenjohtaja vaihtuu puolen vuoden välein. Huippukokous suunnittelee EY-maiden yhteiset toimintalinjat, mutta se ei päättää asioista.

Kuka EY:ssä päättää asioista?

EY:n toimielimet ovat ministerineuvosto, komissio ja EY-parlamentti. Ministerineuvostossa on yksi ministeri-edustaja jokaisesta jäsenmaasta. Tällä hetkellä neuvostoon kuuluu 12 edustajaa.

Ministerineuvostolla on ylin valta päättää asioista. Se säätää myös lakeja.

Mikä muuttuu Suomessa?

Mitkä asiat muuttuvat Suomessa, kun liitymme Euroopan yhteisöön? Muuttuuko meidän sosiaaliturvamme?

Kysyin asiaa YTY:n pääsihteeri Jouko Vasamalta.

— Eniten EY vaikuttaa Suomen kauppaan ja hintoihin. Tavaroiden hinnat pysyvät paremmin kurissa. Verot pienenevät samalle tasolle, kuin muualla Euroopassa. Ihmiset voivat matkustaa EY-maissa vapaasti, passia tai viisumia ei tarvita. Ihmiset voivat myös opiskella tai tehdä työtä muissa EY-maissa.

— Valtion tulot pienenevät, koska maksamme vähemmän veroa. Silloin meidän pitää miettiä, mihin palveluihin rahat riittävät. Voimme joutua vähentämään sosiaalipalveluja. Näin voi tapahtua, vaikka emme olisi EY:n jäseniä.

— Suomessa monet vammaisten asiat ovat paremmin, kuin useissa Euroopan maissa. Mutta on myös asioita, jotka on muualla järjestetty paremmin. Me voimme oppia ja kehittää sosiaaliturvaamme. Myös toiset saavat tietoa ja kokemusta meiltä.

Voimmeko EY:ssä päättää itse asioistamme?

— Kun olemme EY:n jäsenvaltio, voimme olla mukana päättämässä asioista eli saamme lisää päätösvaltaa.

Jos emme liity EY:öön, emme voi osallistua päätösten tekoon. Olemme kuitenkin monissa asioissa riippuvaisia muiden maiden toiminnasta. Tulevaisuudessa me joudumme yhä enemmän olemaan mukana kansainvälisessä toiminnassa.

Onko EY:öön liittyminen hyvä vai paha asia?

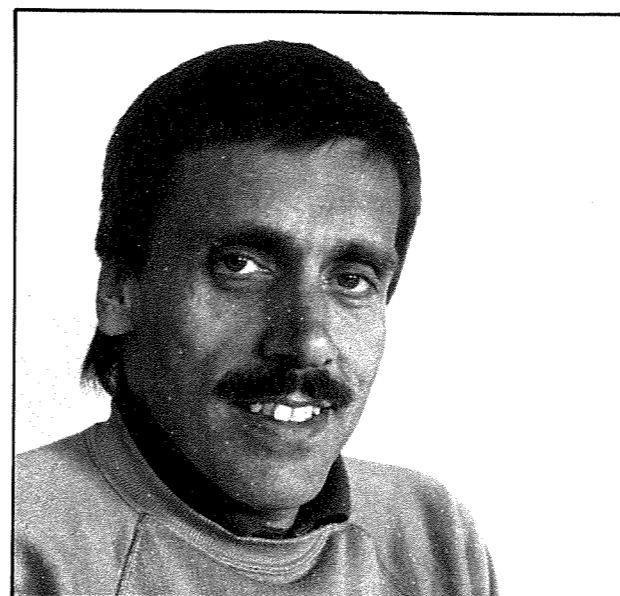
— EY tarjoaa meille monia mahdollisuuksia. Voimme hyötyä niistä, kun kehitämme omaa edunvalvontaamme. EY asettaa meille myös vaatimuksia. Meidän pitää pystyä kilpailemaan muiden maiden kanssa. Meiltä vaaditaan kielitaitoa. Meidän pitää oppia uudenlaista päätöksentekoa.

— Riippuu paljon meistä itseltämme, miten osaamme käyttää kansainvälisyyden hyödyksemme. -RK

Kysy lääkäriltä— palstalle

Tuntosarven numerossa 4/92 kysytään aurinkolaseista. Dosentti Lea Hyvärinen suosittelee optikolla käyntiä.

Aluesihteerimme Risto Manninen korostaa kuitenkin, että aurinkolasit ovat näkövammaisen apuväline. On parempi, jos kuurossokeat kysyvät niitä keskussairaaloiden silmäpoliklinikoilta tai yliopistollisten keskussairaaloiden näkökeskuksista. LT

»Elämä jatkuu, vaikka olen vammainen»

Pekka Hätinen oli 18-vuotias nuorukainen, kun hänelle sattui onnettomuus. Hän sukelsi veden pää edellä, loukkasi selkäranssa ja halvaantui. Pekasta tuli liikuntavammainen.

Elettiin vuotta 1968. Siihen aikaan yhteiskunta ei kouluttanut vaikeavammaisia työelämään. Kuntouttamisen jälkeen eläkkeelle ja sillä siisti.

Mutta Pekka ei lannistunut. Hän halusi elää ja harrastaa, niinkuin muutkin ihmiset. Hän alkoi urheilla.

Tällä hetkellä Pekka on liikunta-neuvoja Suomen Invalidien urheiluliitossa. Hän hoitaa kansainvälisiä asioita.

— Ihminen haluaa unohtaa ikävät asiat. Minäkään en muista enää, miten selvisin kriisistä.

Loukkaantumisen jälkeen olin yhden vuoden Töölön sairaalassa.

Minulle kerrottiin, etten voi kävellä enää milloinkaan. Olen sidottu pyörätuoliin loppuiäkseeni. Kuntoutuksen jälkeen palasin sairaalasta vanhempieni luo.

— Ensin olin aivan masentunut. Vetäydyin yksinäisyyteen. Siihen aikaan luin hyvin paljon.

Vähitellen aloin kiinnostua urheilusta. Aloin harjoitella pöytätennistä. Serkkuni tuli usein avuksi, kun menin harjoittelemaan. Aloin opiskella kieliä ja pääsin ulkomaille pelaamaan. Siitä avautui kokonaan uusi maailma.

Vamman kanssa on opittava elämään

Pekka on sitä mieltä, että ei kenenkään tarvitse hyväksyä vammaansa. Mutta vamma ei myöskään saa olla sellainen asia, että se estää kaiken.

— Minun pitää oppia elämään vammaani kanssa. Minun pitää rakentaa elämäni niistä aineksista, mitä minulla on. Saavutusten ei tarvitse olla suuria ja ihmeellisiä. Tärkeintä on, ettei pysähdy paikoilleen. →

Vastuu on sinun!

— Liikuntavammaisen asema on muuttunut paljon 20 vuoden aikana. Myös ihmisten asenteet ovat muuttuneet.

....

Kun vammauduin, ei ollut invatakseja, ei avustajia eikä mahdollisuuksia opiskeluun. Vammaishuolto on »köyhäin hoitoa», ihmiset sanoivat. Sitten yhteiskunta alkoi järjestellä vammaisten asioita. Viranomaiset, lääkärit ja terapeutit hoitivat asioitamme. Kukaan ei kysynyt meiltä, mitä me tarvitsemme.

Nykyisin asiat ovat muuttuneet. Nyt vammaisen puhuu itse. Hän kertoo, mitä tarvitsee ja tahtoo. Hän osaa itse hoitaa asiansa.

Viime vuosina Suomi on kohdellut vammaisia hyvin. Olemme saaneet vammaispalvelulain. Se antaa meille palvelut, joiden avulla me voimme elää ja harrastaa, kuten muutkin ihmiset. Suomessa nämä asiat ovat olleet pidemmällä, kuin monissa muissa Euroopan maissa.

....

Nyt virkamiehet sanovat, että vammaisten etuja pitää pienentää.

— Ei meillä ole etuja. Meillä on oikeus tasa-arvoiseen elämään. Sitä oikeutta ei saa pienentää, Pekka sanoo. -RK

NUD kouluttaa: »Näin tiedotan kuurosokeudesta»

— On se hyvä, että meillä on NUD. Moni on siellä käynyt. Moni siis tietää, mitä nuo salaperäiset kirjaimet tarkoittavat.

NUD on lyhennys sen tanskalaisesta nimestä. NUD on koulutuspaikka Tanskassa, vanha linna Dronninglundissa. Siellä opiskelevat ne, jotka tekevät työtä kuurosokeiden parissa. Esimerkiksi oman yhdistyksemme väki saa siellä koulutusta. Myös monet kuurosokeat ovat olleet siellä opiskelemassa.

Koulutustoiminnan maksaa Pohjoismainen ministerineuvosto. Koulutuksesuksen johtokunnassa on kaksi jäsentä jokaisesta pohjoismaasta.

Mielenkiintoinen kurssivuosi 1993

»**Kuurosokeudesta tiedottaminen**» on kurssi joka on suunniteltu erityisesti kuurosokeille opiskelijoille. Kuurosokea on itse vammansa paras asiantuntija. Hän on oikea henkilö kertomaan siitä myös muille. Kurssille ovat tervetulleita myös muut järjestöihmiset.

Kurssiaika on 19. 4.—28. 4. 93

»**Kuurosokeutuneiden mahdollisuus työhön ja toimintaan**».

Kurssi yrittää löytää uusia työ- ja toimintamuotoja kuurosokeille.

Kurssiaika 22. 8.—3. 9. 93

»**Usherin syndrooma- lasten ja nuorten kohtaamat ongelmat**»
Kurssiaika 26. 9.—8. 10. 93

»**Kuurosokeutuneiden kommunikatio**»

Kurssiaika 4. 3.—8. 3. 93

Kurssi on tarkoitettu alan asiantuntijoille sekä kommunikaatiosta kiinnostuneille työntekijöille.

Monia muitakin kursseja on. NUD:n osoite on:

Slottsgade 8, 9330 Dronninglund, Danmark.

Kommellus

Minulle, meikäläiselle, sattuu usein kommelluksia. Nyt kerron, mitä sattui muutama vuosi sitten. Lähdin ystäväni kanssa talvilomalle etelän aurinkoon. Halusin saada vähän väriä elämään ja harmaaseen naamaani. Menomatalla sattui jo useita pikku kommelluksia, mutta niistä en kerro enempää.

Tulimme hotelliin puolenyön jälkeen melko uupuneina. Saimme nuoneen ja asetimme taloksi. Päätin pestä matkan pölyt pois. Riisuuduin ja avasin kylpyhuoneen oven. Luulin, että se oli kylpyhuone. Ovi paukahti kiinni. Tajusin, että seisoin hotellin käytävällä. Olin melko kevyesti pukeutunut. Minulla oli pyyheliina kainalossa ja hammasharja kädessä. Käytävältä kuului puhetta ja korkojen kopinaa.

Kului ehkä minuutti, ennenkuin näkövammaisen ystäväni tajusi tilanteen. Hän avasi oven jota hädissäni jyskytin. Aika tuntui ikuisuudelta.

Hilikka on ahkera: hän kirjoittaa ja opiskelee.

Hilikka hengenpelastajana

Jouduin tilanteeseen, jossa minusta tuli hengenpelastaja. Muistan varmasti pitkään tuon tapauksen. Se tapahtui viime kesänä, kun olin lomalla Runnilla. Paikka on lähellä Iisalmea. Tapahtuma sattui vesihieronta-laitteessa joen padolla. Se on luonnon vesihieronta-laite.

Olin erään toisen naisen kanssa kahden. Huomasin, että vierustoverini oli hävinnyt. Katselin ja löysin hänet. Hän istui vesimassa ympärillään (kaulaa myöten vedessä). Rukoilin: anna minulle voimaa. Ripeä toimintani pelasti tämän vanhan ihmisen. Olen varma että sain voimaa ylhäältä, koska ei tuntunut raskaalta nostaa tätä vanhaa ihmistä. Nostin hänet yhdellä kädellä ylös ja toisella pidin kiinni kettingistä.

Kysy lääkäriltä

Dosentti Lea Hyvärinen ja dosentti Martti Sorri ovat Suomen Kuurosokeat ry:n asiantuntijalääkärit. Kysy kuulon ja näön asioista. Kirjoita tai soita Tuntosarven toimittukseen ja kerro mitä haluat kysyä. Lea vastaa silmiä koskeviin kysymyksiin ja Martti korvia koskeviin kysymyksiin.

Kysymys:

Miksi korvani soivat? Voiko asialle tehdä jotain?

Martti Sorri vastaa:

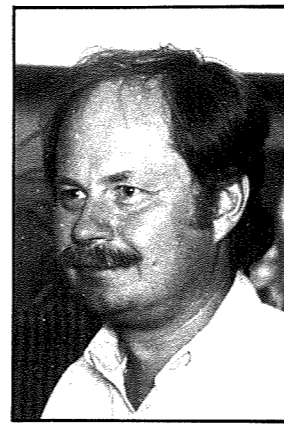
Lääkärit eivät voi sanoa tarkasti, miksi korvat soivat. Melkein jokainen ihminen on joskus huomannut, että korva soi. Normaalisti se menee hetkessä ohi. Jatkuva korvien soiminen on jo toinen juttu. Sen syy voi olla melkein mikä tahansa kuulovika.

Korva voi soida myös siksi, että korvassa on vahatulppa. Tai sen syy voi olla välikorvan, sisäkorvan tai kuulohieron vika tai keskushermostohäiriö.

Lääkäri selvittää ensin, mihin vikaan korvien soiminen liittyy. Lääkäri tekee sen, mitä kuulovialle voi tehdä: poistaa vahatulpat, antaa leikkaushoitoa tai yrittää kuntouttaa kuulokojeen avulla. On huomattu, että lääkkeillä ei korvien soimista useinkaan voi auttaa.

Lea Hyvärinen

Martti Sorri

Kysymys:

Miksi kuuloni vaihtelee? Miksi toisinaan kuulen paremmin ja sitten kuuloni taas heikkenee?

Martti Sorri vastaa:

Ensin kolme tärkeää sanaa: kuulo, kuuleminen ja kuunteleminen. Niistä ensimmäinen, kuulo, tarkoittaa kuuloaistin toimintaa ja se ei juuri vaihtele. Kuulo voi huonontua, esimerkiksi ajan myötä. Paraneminen — vaikkapa jonkun tulehduksen jälkeen — on mahdollista. Kuulon vaihteleminen on harvinaista.

Kuuleminen vaihtelee. Voimme kysyä, miten saamme selvää toisen puheesta. Miten sanoma menee perille? Kiinnostako se minua? Miten virkeä olen, jaksanko ottaa sanoman vastaan? Voimme myös kysyä, jaksanko keskittyä kuuntelemaan. Monta kertaa ihminen aamulla on virkeämpi ja jaksaa kuunnella paremmin kuin illalla.

Oiva Maksimainen:

Ennätykset voi rikkoa!

Oiva Maksimainen on istunut kuntopyörän selässä 70 päivää. Ei kuitenkaan yhtä kyytiä, vaan vähitellen. Oiva aloitti kuntopyöräilyn viisi vuotta sitten. Maaliskuun viimeisenä päivänä kilometrejä oli kertynyt 95 555, näin näytti kuntopyörän mittari.

Oiva laskee, että hän on polkenut yhteensä 1700 tuntia.

Viiden vuoden aikana kuntopyörä on mennyt rikki viisi kertaa. Onneksi pyörässä on takuu. Se on maksanut osan korjauskuluista.

Oiva on parantanut pyöränsä varustusta. Hän on tilannut verhoajalta uuden pehmustuksen pyörän satulaan. Nyt satulassa on mukava istua, kun alla on pehmeä tyynty, Oiva sanoo.

Polkemisessä tulee hiki. Kuumina kesäpäivinä pitää käydä usein suihkussa, joskus jopa neljä kertaa päivässä. Ruokahuolto pelaa hyvin: ruokaa eli polttoainetta on tarjolla säännöllisesti.

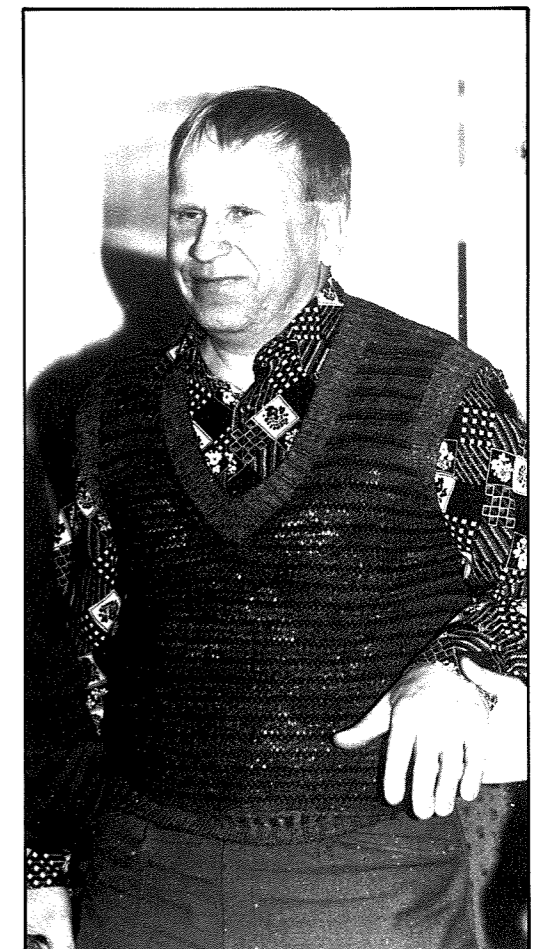
Kahta en vaihtaisi: kuntopyörää ja yleisurheilua

Huhtikuun alussa Oiva oli Vierumäellä yleisurheilu-kilpailussa.

Siellä hän voitti kultamitalin 60 metrin juoksussa. Onnittelut Oivalle. Siitä näkee, että hyvä kunto antaa tuloksia.

Oivalla on muitakin asioita, joita hän ei vaihda. Oiva harjoittelee joka viikko shakki-kerhossa. Hän tähtää shakin pohjoismaiseen mestaruuteen. Aikaa riittää vielä pilkkimiseen. Ensi talven pilkkiretket ovat jo mielessä.

Oiva on myös kukkien ystävä. Hänen kotonaan on paljon kukkia. Tällä hetkellä Oiva seurailee, miten kumipuu tekee uusia versoja. Viisi vuotta vanha kasvi on innostunut uuteen elämään. Sen kasvua on mukava seurata, Oiva sanoo. -KT

Kuva: Oiva Maksimainen

Kaisa Penttilä

Heikki Paatelainen:

Valkoinen keppi

Valkoinen keppi on kuurosokeille tärkeä apuväline. Kun keppiä käyttää oikein, se helpottaa kuurosokeaa ja kaikkia, jotka toimivat kuurosokean kanssa.

Valkoisen kepin käyttöön on kaksi tapaa: heiluritekniikka ja merkkikeppi.

Heiluritekniikkaa käytetään silloin, kun kepin käyttäjä on täysin sokea tai näkee vain hahmoja. Kepin avulla hän tutkii kulkupinnan eli alueen, mihin hän astuu.

Hän heiluttaa keppiä oman vartalon levyisessä kaareissa. Samalla hän pitää kepin kärjen koko ajan kiinni maassa.

Valkoinen keppi

- tutkii kulkupinnan
- suojaa käyttäjää törmäyksiltä
- ilmaisee kuopat, portaat, korokkeet ja muut esteet
- tunnistaa kulkupintojen erot

Kepin kärki kertoo, milloin kulkupinta muuttuu. Se kertoo myös korkeuserot.

Merkkikepin käyttö

Kuurosokealla voi olla näön jäänäitä sen verran, että hän pystyy itsenäisesti liikkumaan.

Mutta jos valaistus on huono, hän ei näe pieniä korkeuseroja. Silloin hän käyttää keppiä suojausasennossa. Keppi on vartalon edessä ja kepin kärki koskettaa kulkupintaa. Kepin avulla hän tunnistaa korkeuserot.

Kun valaistus on hyvä ja näkö riittää, kepin kärki on irti maasta.

Keppi käyttäjänsä mukaan

Valkoinen keppi on sopivan mittainen, kun sen kädensijan yläreuna yltää käyttäjän rintalastaan asti. Keppi ei ole riittävän turvallinen, jos se on liian lyhyt.

Suomessa valmistetaan Prenu- ja Bekvil-merkkisiä keppejä. Prenu-kepin alanivelessä on punai-

nen nauha ja kepin kärki on pyöreä. Hinta vaihtelee 200 markan molemmin puolin.

Bekvil-keppi on tukevampi ja painavampi. Keppi on myös vähän kalliimpi. Sen hinta on 280 markkaa.

Keppejä tuodaan myös ulkomailta. Englantilaiset kepit ovat lähes samanlaisia kuin suomalaisetkin. Niiden hinta on noin 380 markkaa. Saksalaisen teleskooppi-kepin pituuden voi säätää käyttäjälle sopivaksi. Keppi maksaa 580 markkaa.

Milloin tarvitsen keppiä?

Valkoinen keppi on tutka, kun näkö ei riitä. Näkövammaisen tai kuurosokean pitää päättää itse, milloin näkö ei riitä turvalliseen liikkumiseen.

Hänen pitää itse päättää, milloin käyttää keppiä.

Valkoinen keppi auttaa liikkumaan turvallisesti. Se on myös merkinä jalankulkijoille ja autoilijoille siitä, että henkilö ei näe hyvin. □

Hallan-Hauge:
MUSIIKKI-ÄÄNI-LIIKE

Kirja kertoo, miten musiikkia käytetään kuurosokeina syntyneiden sekä monivammaisten kuntoutustyössä.
Hinta 65 mk.

Elämme tietokoneiden aikaa

Näkövammaiset käyttävät hyvin paljon ATK-laitteita tiedon saamiseksi. Kuurosokeat ovat odottaneet uutta DiaLogosta. Näkövammaisten Keskusliitto on kehittänyt myös muita laitteita, jotka parantavat tiedon saamista.

DiaLogos on kuurosokeiden tärkein keskustelulaite. Se on tällä hetkellä ainoa markkinoilla oleva keskustelulaite.

DiaLogoksen paras ominaisuus on kuuden sormen pistelukuteknikka, joka on helppo oppia. Kuuden sormen pisteluku on normaalia pistelukua hitaampaa. Siksi kokeneet lukijat eivät halua käyttää sitä.

Pistelukutaito tärkeä

Kun kuurosokea suunnittelee laitteiden hankintaa, pitää miettiä:

- millainen on henkilön pistelukutaito
- mitä ominaisuuksia hän laitteelta vaatii

DiaLogos sopii sellaiselle, joka tarvitsee vain keskustelulaitetta mutta ei halua opetella pistelukua. Pistenäytöllä varustettu laite sopii sellaiselle, joka kaipaa monipuolisempaa laitetta. ➔

Keskustelulaite Alvalta

Hollantilainen Alva valmistaa laitetta, jossa on 20 tai 40 merkin pistenäyttö sekä pistekirjoitusnäppäimistö. Lisäksi siinä on normaali kirjoitusnäppäimistö ja normaali näyttö.

Laitetta voi käyttää samoin kuin DiaLogosta: näkevä käyttää tietokoneen näppäimiä ja näyttöä, kuurosokea pistenäyttöä ja näppäimiä. Laitetta voi käyttää kuin normaalia mikrotietokonetta, mutta siinä on rajoituksia: iso sanomalehti ei mahdu kokonaisuena laitteen muistiin.

Lisää mahdollisuuksia

Pistenäytöllä varustettu matkatietokone voi olla keskustelulaite, jos osaa kirjoittaa kymmensormi-tekniikalla. Teksti näkyy silloin tietokoneen näyttörudussa. Kun näkevä henkilö kirjoittaa samalla näppäimistöllä, teksti tulostuu (näkyy) myös pistenäytöllä. »DiaLogos-keskustelussa» näkevä ja kuurosokea istuvat vierekkäin ja kirjoittavat samalla näppäimistöllä vuorotellen.

Kotitietokoneilla on monia etuja. Niillä voidaan lukea esimerkiksi elektronista sanomalehteä, hoitaa pankkiasioita tai käyttää laitetta tekstipuhelimenä.

Haluavatko ihmiset opetella pistekirjoitusta ja kymmensormijärjestelmää? Voidaanko näön jään-

teitä käyttää suurennetun tekstin lukemiseen? Tai voiko huonokuuloinen käyttää puhesyntetisaattoria (tietokonepuhetta) ja korvakuulokkeita?

Uudella tekniikalla voidaan tehdä monia asioita. Ihmisen pitää vain tutustua tietotekniikan salaisuuksiin.

Juha Sylberg

Rentouduimme laivalla

Kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskuksen henkilökunta järjesti Usher-perhetapaamisen ruotsinristeilyllä 21—23.2.-92. Laiva oli uusi Silja Serenade. Se oli upea ja siellä oli paljon nähtävää, esimerkiksi näköalahissit ja pitkä kävelykatu, Promenade.

Matkalla olivat mukana Marianne Avila, Katja Kelander, Sanna Tuomaala sekä heidän sisarukset ja vanhemmat. Matkan tarkoituksena oli kokemusten ja tiedon jakaminen Usherista. Keskeistä risteilyllä oli myös yhdessäolo ja virkistäytyminen.

Matkan aikana vanhempien kanssa keskustelivat psykologi Satu Kaskinen ja erityisopettaja Eeva-Maija Vuorenmaa. Aikuisien ohjelman aikana on lapsille järjestetty oma ohjelma. Lasten

kanssa leikimme pallomeressä ja kävimme uimassa tropiikin näköisessä kylpylässä. Lisäksi tutustuimme laivaan ja kokeilimme disco-tanssia. Lasten ohjelmas- ta vastasivat viittomakielen tulkki Pigga Pakkala ja lasten hoitaja Eija Pynnönen.

Tukholmassa sää oli kaunis. Toiset tutustuivat Tukholmaan kier- toajelulla ja toiset kävelen.

Tällaiset perhetapaamiset ovat tärkeitä. Perheet ovat toivoneet yhteisiä tapaamisia, esimerkiksi leirejä ja viikonloppukursseja.

Risteilyn kanssa samaan aikaan oli toinen tapaaminen Kolilla las- kettelun merkeissä itä- ja poh- jois-Suomen Usher-perheille. Per- heiden oma aktiivisuus on tär- keää. Näin yhteistoiminta jatkuu.

Risteilystä ja mukavasta matka- seurasta kiittäen

Kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskus

Satu, Eiju, Pigga ja Eija.

Vauva-uutisia!

*Eila Kolehmainen tyttövauva
syntyi 27. 3. 1992.*

*Prinsessa painoi syntyessään
4,100 kg, pituutta 50 cm.*

Paljon onnea Eilan perheelle!

Näkökentältä

Helluntai on tulossa. Muistan erään helluntain, kun olin nuori. Asuin Hämeenlinnan kaupungissa. Vanhoissa puistoissa kukkivat jo helluntaina sireenit.

Kaupungin vierellä oli Keinukalli- on tanssilava. Menin sinne hel- luntai-tansseihin. Siellä oli pal- jon väkeä.

Hämeenlinna on varuskuntakaupunki. Silloin oli kaupungissa kolme kasarmia. 10 kilometrin päästä, Parolan kasarmilta tuli myös poikia. Riitti tanssittajia! Sain tanssia paljon, vaikka en enää hyvin kuullut soittoa.

Siellä tapasin Helluntaina kivan sotilaspojan. Hänestä tuli myö- hemmin aviomieheni. »Kaupun- gintalon puistossa» tanssittiin myös. Siellä oli kaunis vanha tanssitalo ja iso orkesteri soitti. Lavalla soittivat haitarit, joita oli usein kolmekin.

Hämeenlinnan vanhasta, kau- niista kaupungista jäivät hellun- taitanssit mieleeni iloisina muis- toina.

— Heleää helluntaita kaikille!

Hilkka Nieminen

Ulla Tapaninen:

Rakkaus antaa energiaa

Viime talvena televisiossa esitettiin viihdeohjelmaa, jonka nimi oli »Nyhjää tyhjistä». Näyttelijät saivat vasta esitystilanteessa tietää, mitä heidän pitää esittää. He eivät saaneet harjoitella etukäteen. Ohjelmassa esiintyi myös näyttelijä Ulla Tapaninen.

Miten kuvaillet itseäsi?

— Olen pyöreä kuin kaktuspallo, mutta vähän pehmeämpi. Olen vaalea, vilkas ja äkkipikainen. Olen kotoisin Kainuusta. Aloitin teatteriharrastuksen 14-vuotiaana tyttönä. Kävin teatterikoulun. Ensimmäinen työpaikkani oli Penniteatteri Helsingissä. Siitä urani lähti käyntiin.

Miltä sinusta tuntuu, kun tulet yleisön eteen?

— Jännittävältä, joskus peloitavaltakin. Esiintymiseen täytyy valmistautua etukäteen. Mietin pitkin päivää asioita, jotka kuuluvat esitykseen. Rentoudun vähän aikaa, ennenkuin tulen yleisön eteen.

Voivatko kaikki ihmiset ryhtyä näyttelijöiksi?

— Kyllä näyttelijä tarvitsee jon-

kin verran »syntymävikaa» eli lahjoja. Mutta näyttelijän pitää tehdä lujasti työtä, jos haluaa olla hyvä näyttelijä.

Mitä harrastat?

— Harrastan asioita, jotka liittyvät näyttelijän työhön; musiikkia ja lukemista.

Mitkä ovat elämäsi ilonaiheita?

— Rakkaus on minulle tärkeä asia. Se antaa paljon energiaa. Olen koko ajan rakastunut.

Mitä pelkää?

— Tämän maapallon tilanne peilottaa: sisällissodat, saastuminen, nälänhätä. Pelkään myös, että sairastun.

Mitä tekisit, jos saisit suuren lottovoiton?

— Ensin järjestäisin asunto-asiani kuntoon. Sitten alkaisin kehittää kulttuuria. Perustaisin oman bändin (orkesterin) ja tekisin juuri sellaista musiikkia, kuin itse haluaisin. Kukaan ei määräisi, millaista musiikkia pitää tehdä.

Ulla on freelancer-näyttelijä eli vapaa näyttelijä. Hänellä ei ole vakituista työnantajaa.

Riittääkö töitä nyt, kun Suomessa on lama?

— Työtilaisuuksia on nyt selvästi vähemmän kuin aikaisemmin. Mutta uskon tulevaisuuteen. »Ylöspäin yrittävän mieli!» -RK

Kirjekerho

Minun nimeni on Savtsenko Sergei Vladimirovits. Olen 31 vuotias. Minulla on kolmannen luokan näkö- ja kuulovamma jo lapsuudesta asti. Asun Venäjällä, työskentelen VOC systeemissä, sokeiden ja heikkonäköisten yritysten liitossa.

Haluan saada kirjeenvaihtoystäviä Suomesta, ja tavata heitä joskus. Käytän pistekirjoitusta, viittoma kieltä, keskustelen, näen heikosti. Kieli on Venäjä. Minulle voi myös kirjoittaa Suomea painokirjaimin ISOILLA KIRJAIMILLA.

Osoitteeni on Keskustoimistossa.

Sergei Savtsenko

Nuoruusmuisto

Lapsuuskotini oli Karjalan kannaksella. Palasin talvisodan jälkeen sinne. Olin 16-vuotias, kun aloitin työt naapurikylässä.

Kävelin eräänä kesäiltana tyttöystäväni ja hänen poikakaverinsa kanssa. Poikkesimme vanhaan savusaunaan. Istuimme siellä ja juttelimme. (Minäkin kuulin silloin vielä hyvin).

Poika veti tupakat taskustaan ja me tytöt aloimme myös opetella

tupakan polttoa. Minä vedin heti savua kurkkuuni. Aloin yskiä kamalasti. Menin ulos ja sitten asunnolleni juomaan vettä. Yskä lakkasi. En mennyt takaisin saunalle.

Aamulla ystäväni eivät tulleet työhön. Vasta päivällä he sitten ilmestyivät. Joku ohikulkija oli kuullut saunasta huutoa ja päästänyt heidät sieltä. Kylän pojat olivat tehneet kiusaa ja pistäneet oven ulkoa kiinni. Ystäväni eivät päässeet pois edes ikkunan kautta, kun ikkuna oli niin pieni. Se oli ensimmäinen ja viimeinen kerta, kun yritin tupakoida. Sellainen muisto siitä jäi.

Hilka Nieminen

Myöhästyneet äitienpäiväonnitelut. Onnea koko vuodeksi kaikille äideille.